Na področju civilnega pravosodja se bodo postopki, ki še potekajo, in postopki, ki so se začeli pred koncem prehodnega obdobja, nadaljevali po pravu EU. Evropski portal e-pravosodje bo na podlagi vzajemnega priznavanja ohranil informacije, povezane z Združenim kraljestvom, do konca leta 2024.

Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Anglija in Wales

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Starševska odgovornost je celota pravic, dolžnosti, pooblastil, obveznosti in odgovornosti, ki jih imata otrokova starša do otroka in njegovega premoženja po zakonu. To zajema vse obveznosti, ki jih lahko imata do otroka (npr. obveznost preživljanja), in vse pravice, ki jih lahko imata v primeru otrokove smrti do njegovega premoženja. Starševska odgovornost po pravu Anglije in Walesa ne vključuje odločitev o tem, s kom bi moral otrok živeti in preživljati čas.

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Če sta otrokova starša poročena ali v sklenjeni partnerski zvezi, imata starševsko odgovornost mati in oče (ali drugi ženski starš). Matere imajo vedno starševsko odgovornost, neporočeni očetje ali drugi ženski starš, ki z otrokovo materjo ni poročen ali v sklenjeni partnerski zvezi, pa jo lahko dobijo na podlagi sporazuma z materjo, odločbe sodišča ali vpisa rojstva v matični register skupaj z otrokovo materjo. Očim ali mačeha ima lahko starševsko odgovornost na podlagi sporazuma z otrokovim staršem ali starši, ki imajo starševsko odgovornost, ali odločbe sodišča. Oseba, ki ima odločbo o varstvu in vzgoji, določitvi stikov in preživnine, v kateri je določeno, pri kom bi moral otrok živeti in kdaj, ima starševsko odgovornost za čas veljavnosti odločbe ali včasih dlje. Z izdajo akta o posvojitvi se starševska odgovornost podeli brez časovne omejitve, razen če se akt razveljavi. Posebni skrbniki (glej odgovor na vprašanje 3 v nadaljevanju) imajo starševsko odgovornost za čas veljavnosti odločbe. Starševsko odgovornost do otroka ima lokalni organ, če je bila za otroka izdana odločba o skrbništvu. Oseba s starševsko odgovornostjo v skladu s členom 16 Konvencije o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok iz leta 1996, to odgovornost obdrži, če začne otrok običajno prebivati v Angliji in Walesu, izvrševanje starševske odgovornosti pa ureja pravo Anglije in Walesa.

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Če starši ne morejo skrbeti za otroka, lahko sodišče imenuje posebnega skrbnika, ki izvršuje starševsko odgovornost. Tisti od staršev, ki ima starševsko odgovornost, lahko imenuje osebo, ki bo otrokov skrbnik v primeru njegove smrti. Lokalni organ (organ socialnega varstva) ima starševsko odgovornost, če je otrok postavljen pod njegovo skrbništvo.

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Če par ne bo več živel skupaj, to ne vpliva na starševsko odgovornost, in sicer ne glede na to, ali je poročen ali ne. Sodišče lahko omeji izvrševanje starševske odgovornosti, če meni, da je to primerno. V nekaterih primerih lahko sodišče povsem odvzame starševsko odgovornost (čeprav je staršem, ki imajo sklenjeno zakonsko zvezo, ni mogoče odvzeti).

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Sporazum mora biti sklenjen v obliki sporazuma o starševski odgovornosti.

Podatki o naslovih sodišč so na voljo na spletišču sodne službe njenega veličanstva (Her Majesty's Courts and Tribunals Service). Obrazec ima priložena navodila za izpolnjevanje. Ker sklenitev sporazuma resno vpliva na pravni položaj obeh staršev, je za oba priporočljivo, da pred izpolnjevanjem obrazca zaprosita za pravni nasvet. Ime in naslov odvetnika za zadevno območje v Angliji in Walesu lahko dobita pri združenju Law Society v okviru storitve Find a Solicitor (+44 02072421222) ali

pri lokalnem sodišču za družinske zadeve,

pri uradu, ki ponuja brezplačno spletno storitev Citizens Advice,

v pravnem središču,

v lokalni knjižnici.

V nekaterih okoliščinah sta lahko tudi upravičena do pravne pomoči.

Starša morata izkazati svojo istovetnost in podpisati sporazum v navzočnosti pooblaščenega sodnega uradnika. Mati mora s sabo na sodišče prinesti dokazilo, da je otrokova mati, za kar potrebuje popolno kopijo otrokovega rojstnega lista. Predložiti mora tudi identifikacijski dokument s svojo fotografijo in podpisom (npr. osebno izkaznico, službeno izkaznico ali potni list). Oče mora predložiti identifikacijski dokument s svojo fotografijo in podpisom (npr. osebno izkaznico, službeno izkaznico ali potni list).

Po podpisu sporazuma v navzočnosti priče je treba pripraviti še dva izvoda sporazuma. Izvirnik in kopiji sporazuma se lahko osebno odnesejo ali pošljejo na naslov:

The Central Family Court,
First Avenue House,
42-49 High Holborn,
London WC1V 6NP.

Osrednje sodišče za družinske zadeve sporazum vpiše v register in obdrži izvirnik. Kopiji ožigosa in pošlje vsakemu od staršev na naslov, naveden v sporazumu. Sporazum začne veljati šele, ko ga prejme in v register vpiše osrednje sodišče za družinske zadeve. Za vpis sporazuma o starševski odgovornosti v register ni treba plačati takse. Če sporazum zadeva več otrok, je treba za vsakega otroka izpolniti ločen obrazec.

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Staršem so pri doseganju zadovoljivega sporazuma o prihodnjem varstvu in vzgoji otroka na voljo storitve mediacije. Vsak sporazum, ki ga starša dosežeta, je treba vpisati v register pri sodišču. S tem postane sporazum veljaven in izvršljiv.

Več informacij o družinski mediaciji je na voljo na spletišču ministrstva za pravosodje.

7 O katerih vprašanjih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predložita sodišču?

Sodnik lahko odloči o tem, pri kom bo otrok živel in kdaj. Sodnik lahko tudi odloči, s kom bo otrok preživljal čas ali sicer imel stike in kdaj. Starši so spodbujeni, da se sporazumejo o stikih. Če se starša ne moreta medsebojno sporazumeti o preživnini za otroka, o tem ne odloča sodišče, pač pa je za to pristojna služba za preživnine otrok (Child Maintenance Service). Starši se običajno dogovorijo o tem, katero šolo bo obiskoval otrok; če se ne morejo dogovoriti, o tem odloči sodnik s posebno odločbo. Otrok obdrži svoj priimek, razen če sodišče ne odloči drugače. Sodišče lahko stranki tudi prepreči izvrševanje dela njene starševske odgovornosti, tako da izda odredbo o prepovedi nekaterih dejanj (prohibited steps order). Sodišče lahko tudi odredi trajno premestitev z območja jurisdikcije in spremembo priimka (glej odgovor na vprašanje 8 v nadaljevanju).

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Sodišče pričakuje, da bosta starša odločitve sprejemala skupaj in sporazumno. Če imata starševsko odgovornost oba starša, mora tisti od staršev, ki ima odločbo o varstvu in vzgoji, določitvi stikov in preživnine v zvezi s tem, s kom bo otrok živel, dobiti soglasje starša, ki ni rezident (in katere koli druge osebe, ki ima starševsko odgovornost), če želi otroka trajno premestiti iz Združenega kraljestva, ali pa mora dobiti dovoljenje sodišča. Starš, v zvezi s katerim je bilo odločeno, da bo otrok živel pri njem, se lahko preseli znotraj območja jurisdikcije (Anglije in Walesa). Za spremembo otrokovega priimka je potrebno soglasje vseh oseb, ki imajo starševsko odgovornost, ali dovoljenje sodišča.

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

Starši si bodo delili prebivališče. Otrok bo pri vsakem od staršev preživel toliko časa, kot določi sodišče. To lahko v praksi vpliva na znesek preživnine za otroka, ki jo je treba plačati.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Vlogo je mogoče vložiti pri sodišču za družinske zadeve v skladu s členom 4 zakona o otrocih iz leta 1989. Podrobni kontaktni podatki sodišča so na voljo na spletišču sodne službe njenega veličanstva. Na tem spletišču je na voljo tudi obrazec vloge. Izvod obrazca vloge je treba poslati vsaki osebi, ki ima starševsko odgovornost. Dokazila se predložijo pozneje, kot odredi sodišče.

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

Uporablja se postopek, kot je opisan zgoraj. Za pridobitev starševske odgovornosti niso na voljo skrajšani postopki.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Pravna pomoč je na voljo le, če obstajajo dokazi o nasilju v družini.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da. Zoper odločbo o starševski odgovornosti, ki jo izda sodnik na ravni okrajnega sodišča, se je mogoče pritožiti pri sodniku na ravni okrožnega sodišča. Pritožbe zoper odločbe okrajnega sodnika višjega sodišča obravnava sodnik na ravni višjega sodišča (High Court).

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Starševska odgovornost je osebna pravica in je kot take ni mogoče izvršiti. Neizvrševanje starševske odgovornosti se lahko obravnava na podlagi vloge, vložene pri sodišču za družinske zadeve, za proučitev konkretnega spornega vprašanja, kot je obveznost preživljanja otroka. Podatki o naslovih sodišč so na voljo tukaj.

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Če želite izvršiti odločbo o pravicah do stikov ali na podlagi člena 11(8), ki je bila izdana v drugi državi članici na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 (Uredba Bruselj IIa), morate pri sodišču, ki je odločbo izdalo, dobiti potrdilo, ki se zahteva v skladu s to uredbo, in pri glavnem registru na naslovu osrednjega sodišča za družinske zadeve vložiti vlogo za priznanje ali izvršitev odločbe. Za vpis drugih odločb v register ali njihovo priznanje ali nepriznanje se morate obrniti na glavni register.

16 Na katero Sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Odločbo morate **pred njeno izdajo** izpodbijati pri sodišču z izvirno pristojnostjo. Če tako določa pravo zadevne države, morajo biti o tem, da sodišče obravnava vlogo za izdajo odločbe, obveščeni vsi, ki imajo pravni interes v zadevi. Postopek, ki ga je mogoče uporabiti zoper izdajo odločbe, določa pravo zadevne države članice.

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Postopek je treba sprožiti pri sodišču, ki je krajevno pristojno glede na otrokovo običajno prebivališče.

Spletna stran je del portala Tvoja Evropa.
Veseli smo vaših povratnih informacij o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 10/08/2021

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.